

Desatero

Ex 20,1-17 Ř 7,7-14 Mt 5,17-20

Izraelci vyšli z Egypta a tři měsíce putovali pouští, někdy si odpočinuli v oázách. Opakovaně byli sužováni žízní a hladem, ale díky velkému modlitebníku a přímluvci Mojžíšovi, jim Bůh vždy poradil, jak velké nesnáze překonat. Po třech měsících se přiblížili k místu, které se stalo významným mezníkem na jejich cestě. Na hoře Sinaj (jinde Choréb) /dvě tradiční vrstvy/ jim bude vydán Zákon – Desatero přikázání.

Toto Desatero není jenom pro Izraelce. Vždyť Bůh Hospodin se přece stará o celý svět a má zájem o všechny lidi. Izraelce nazývá královstvím kněží. V tehdejší době si je vybral, aby zvěstovali Hospodinovu moc a slávu okolním národům.

Izraelci se měli na tak významnou událost, jako je vydání Desatera, řádně připravit. Shromáždili se pod horou (horami), měli se umýt, vyprat si oblečení, Mojžíš je posvěcoval. To vše proto, aby se zbavili všeho pohanského, co na nich během života v Egyptě i při cestě pouští ulpělo.

Mojžíš sám pak vystupuje do hor a tam uprostřed horských štítů, kryt mraky, vytesává do kamene deset zákonů daných od Boha.

Původní Desatero bylo stručné. Každé přikázání obsahovalo jedno slovo – sloveso – odtud také název Dekalog. Podoba, ve které máme Desatero dnes, je mnohem pozdější – pravděpodobně z doby krále Jóšijáše (kolem r. 620 př.Kr., velká náboženská reforma), nebo až z doby poexilní (538 př.Kr.)

Desatero, nebo spíše jen některou jeho část, zná celkem hodně lidí. Mnozí se domnívají, že se jedná o jakýsi kodex slušného života. To je ale jen velmi povrchní pohled na tento zásadní liturgický text.

Desatero ve své duchovní podstatě je pro lidi, kteří vědí a věří, že Bůh jménem Hospodin vysvobozuje.

Úvod k Desateru – prolog (v judaismu už první přikázání) začíná slovy: „Já jsem Hospodin“ a nenechává nás na pochybách, že ten který se zde představuje, je vznešený a rozhodný v činu.

...“tvůj Bůh” – Bůh, který Izraelce zachránil. Není zásluhou Izraele, že se stal vyvoleným národem. To Bůh se sklonil k chatrnému, trpícímu, ubohému lidu a zachránil je. V Bibli je psáno, že je nesl na orlích křídlech. To znamená – staral se o ně s veškerou otcovskou péčí. Vyvedením z Egypta teprve vzniká samostatný izraelský národ, který je povolán k samostatné a svobodné existenci.

A svrchovaný Bůh, který Izrael stvořil a vyvolil za svůj zvláštní lid, teď požaduje, aby byl uznáván jako jeho jediný Bůh. Příkázání nepopírá existenci jiných bohů, ale veškerá služba a úcta patří jen Hospodinu. A kdo zcela spoléhá na Hospodina pozná, že jiní bohové nic nejsou a nic nezmohou.

Pro dnešního člověka:

Doslovný překlad z hebrejštiny může být:

„Já, Hospodin, jsem Bůh tvůj, který způsobuje vyvádění tvé ze země dvojího sevření z domu otroků.“

Hebrejské sloveso stojí mimo čas a pouze na kontextu a volbě překladatele záleží, jaký čas v překladu použije. Vyvedení z Egypta (hebrejsky micrajim – země dvojího sevření), můžeme chápat jako obecnou náboženskou zkušenost, kterou může prožít i člověk, který nikdy v Egyptě nebyl. Zažil však na vlastní kůži podobné vysvobození. (Záchrana života, vyřešení vnitřního konfliktu díky Bohu..) V přítomném čase lépe vnímáme aktuální Hospodinovo dílo.

Stejně můžeme prolog přeložit v čase budoucím: „Já, Hospodin, jsem Bůh tvůj, který způsobí tvé vyvedení ze země dvojího sevření z domu otroků.“ Pak se jedná o zaslíbení, kdy Hospodin dává najevo, že i v budoucnu bude s námi a neopustí nás.

Nejčastěji věřící lidé vnímají Desatero jako zrcadlo hříchu. Tak to bylo i u apoštola Pavla, jak jsme slyšeli v našem druhém čtení. Člověk si uvědomuje, že jednotlivá příkázání sám ze sebe, ze své vůle není schopen dodržet a často je porušuje. To ho pak může dovést k pokoře a k vědomí závislosti na Bohu.

(30. 8. 2020 podle: Starý zákon překlad s výkladem, 2 – Exodus
a Jiří Beneš, Nevystižitelný Bůh? Rozhovory nad Bibli)